

Asia: VN/13605/2023 ja VN/13604/2023

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annettujen asetusten muuttaminen (siirtolaskelmien tarkistaminen)

Kysymykset

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista.

Salon kaupungin talouspalvelut on tutustunut lausuntopyyntöön luonnoksista valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen

valtionosuudesta annetun asetuksen (1393/2022) 7 §:n ja valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen

(1392/2022) 5 §:n muuttamisesta. Lisäksi talouspalvelut on tutustunut Kuntaliiton lausuntoluonnokseen siirtolaskelmien tarkistamisesta 23.5.2023

ja Salon kaupungin lausunto perustuu Kuntaliiton em. lausuntoluonnokseen siirtolaskelmien tarkistamisesta.

Oikeudenmukaisuuden ja kuntien tasapuolisen kohtelun lisääminen on sinällään kannatettava tavoite. Sote-siirtolaskelmilla on pysyvä vaikutus kuntien valtionosuusrahoitukseen jatkossa.

Kuntien yhdenvertainen kohtelu varmistuu vain, jos kaikki laskelmia vääristävät vaikutukset poistetaan siirtolaskelmista. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että VM käy kaikkien kuntien tilinpäätökset läpi laskelmia vääristävien erien osalta kummankin siirtolaskelmavuoden, vuoden 2021 ja 2022, osalta.

2. Huomioon otettavat erät.

Ovatko kunnan peruspalvelujen valtionosuusasetuksen luonnoksessa mainitut oikaistavat erät (2 momentin kohdat 1-6) perusteltuja ja niiden huomioon ottamisen tapa mielestänne tasapuolinen kuntien välillä?

1. takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset
2. sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät
3. kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä
4. sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen
5. muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen
6. palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot

Kaikki mainitut erät on perusteltua huomioida ja oikaista niin, että vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätösluvut ilmentävät mahdollisimman tarkasti kyseisille vuosille kohdistuvia sote- ja pela-kustannuksia.

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Mikä tahansa muukin tapahtuma, joka ei ole normaalia yksittäisen vuoden toimintaa tai joka on aiheutunut sote-uudistukseen valmistautumisesta.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi.

Kuntakohtainen tieto oikaistaisiin ainoastaan silloin, jos kyseinen tieto vääristää merkittävästi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta. Merkittävänä pidettäisiin vaikutusta, joka olisi vähintään noin 30 euroa asukasta kohden laskettuna. Onko oikaisun kynnyks mielestänne oikea?

Raja-arvojen asettaminen näin merkityksellisessä laskelmassa on erittäin ongelmallista, koska raja-arvot ovat omiaan lisäämään (merkittävästi) kuntien välistä eriarvoisuutta, vaikka asetusmuutoksen tavoite on täysin päinvastainen, oikeudenmukaisen kohtelun lisääminen kuntien välillä.

Mikäli tarkistus koskee vain osaa kuntia tai vain osaa euromääräisistä vaikutuksista, on iso riski, että tasapuolisuus kuntien välillä ei lisääntynyt vaan päinvastoin epäoikeudenmukaisuus kasvaa.

5. Menettely. Näkemyksenne ehdotetun oikaisumenettelyn toimivuudesta (kysely kunnille ja kuntayhtymille=hyvinvointialueille, muut saatavissa olevat selvitykset ja tiedot, siirtolaskelmaluonnos ja sen kommentointimahdollisuus)?

Sote-siirtolaskelmilla on pysyvä vaikutus kuntien valtionosuusrahoitukseen jatkossa. Osallisten kuuleminen ja lausuntojen antamisaika on järjestetty hyvin nopealla aikataululla, minkä lisäksi aikataulu on samoihin aikoihin valmistelussa olevan talousarvion kannalta tiukka.

Kuntien välinen aito tasapuolisuus toteutuu vain, jos tarkistuslaskenta tehdään systemaattisesti samoin periaattein kaikkien kuntien tilinpäätösten ja tilinpäätöserien osalta sekä vuotta 2021 että vuotta 2022 koskien.

6. Muita huomioita.

Nyt tehtävällä muutoksella on yksittäiseen kuntaan suurempi euromääräinen vaikutus kuin millään muulla yksittäisellä laki- tai asetusmuutoksella, joka on tehty sote-uudistuksen lakien hyväksymisen 6/2021 jälkeen. Asetusmuutos tehdään keskellä hallitusten vaihdostilannetta, valtiovarainministeriön asetuksenantovaltuutuksella.

Tarkistuslaskelmista tulee säätää yksiselitteisesti, koska vaikutus kuntien talouteen on valtionosuuden kautta pysyvä. Kuntien tasapuolisuus ja sote-siirtolaskelman oikeudenmukaisuus toteutuu vain, jos poikkeukselliset vaikutukset puhdistetaan laskelmasta kaikkien kuntien ja kaikkien poikkeuksellisten erien osalta.

Kulmala Maria
Salon kaupunki, talouspalvelut - Kaupunginhallitus 22.5.2023 § 158,
viranhaltijapäätös 31.5.2023 §22